

вѣдѣ минаха Дунава, това ще каже насила да се изопачи историята на тази чета отъ въстаници. На българските тълпи той не е заповѣдалъ, защото тѣзи тълпи изпълняваха вѣрно и пунктуално заповѣдите на агата-юзбашия, а не на поета, който не бѣше за тѣхъ нито старши полицейски, нито каймакаминъ, нито валия. в) Ботевъ не е създадалъ епоха съ дѣлата си, съ поетическия си творения, политическия си статии и фейлетони, защото *Раковски* и *Каравеловъ* бѣха отворили въстаническия пѣтъ Ботеву, по който той триумфално мина—замина. Той не създаде епоха, а възпѣ идеалитѣ на създадената вече отъ Раковски и Каравелова епоха. Той живѣ и умрѣ въ идеалитѣ на създадената отъ другия епоха. Той не само възпѣ идеалитѣ на своята епоха, но отиде и съ рицарска самоувѣренность се пожъртвува за нейното по скорошно свѣршване. Той възпѣ, както никой до сега не е още възпѣлъ (и надали ще се намѣри такъв), политическия идеали на бившия турски робъ, днесъ самостоятеленъ народъ. Вслѣдствие на това, види се, биографу се е присторило, че Ботевъ е създадалъ епоха. Ако неговитѣ стихотворения: *молитва* и *борба* подѣйствуватъ върху бѣдѣщитѣ поколения и ги приготвятъ за една българска велика революция съ социалъ-демократическо знаме, и ако въ името на Ботева и въ принципитѣ на неговата „молитва“ и „борба“ обѣрнатъ казармитѣ на общественни жилища, царскитѣ палати на сиропиталища за „вдовицитѣ и безъ домъ дѣтцата“, зданията и капиталитѣ на богатитѣ въ общо достойние на „комуната“ — тогава да, ще се съгласимъ, че Ботевъ е създадалъ епоха съ двѣ само стихотворения, въ които сж исказани чувствата и принципитѣ на парижкитѣ комунари отъ 1870 год.; но до тогава ние ще отказваме, че Ботевъ е създадалъ епоха. А да ли ще дойде нѣкога си това „тогава“, ние не вѣрваме, защото България нѣма гладни тълпи, нѣмала ги е, нѣма ги, и за дълго врѣме не ще да ги има. Защо? — Защото българския народъ е земледѣлчески, а не фабриченъ, и защото икономическото му положение (распрѣдѣление на земята и капиталитѣ между населението) е едно отъ най-завиднитѣ въ цѣла Европа. Ние вѣрваме, че биографа отъ душа и сърдце не желае да види прѣзъ живота си „българската велика революция“, на която знамето ще е Ботевъ съ неговитѣ стихотворения „Борба“ и „Молитва“ — нѣщо повече отъ нежелаетъ: той, Зах. Стояновъ, пръвъ би се затекълъ съ бакжръ вода да гаси първата искра на революционния пожаръ.

Ботевъ, по нашему, е български бунтовникъ по дѣлата си и нѣкой отъ стихотворенията си, а парижки комунаръ по нѣкои фейлетони, политически статии и двѣтѣ извѣстни стихотворения. Като български бунтовникъ, той е вървѣлъ по очистения пѣтъ на бѣдѣщето общо българско възстание, което стана прѣзъ 1876 год.; като парижки комунаръ, той намѣри на готово изработени принципи и комунарска чувства. Неговата голѣма заслуга се състои въ това, че той съ еднаква енергия, съ еднаква живописна, музикална и пластична българска рѣчь възпѣ, както чувствата и идеалитѣ на българскитѣ въстаници, така и принципитѣ и чувствата на парижкитѣ комунари, но само ги възпѣ, а не ги и създаде. За сега толкова относително Г-н пунктъ на нашето възражение.